Dingsdag, 28 April 1874. N°. 3707.

WEEKBLAD VAN HET REGT.

REGTSKUNDIG NIEUWS- EN ADVERTENTIE-BLAD.

ZES-EN-DERTIGSTE JAARGANG.

JUS ET VERITAS.

Dit blad verschijnt des Maandags en Donderdags, en om de veertien dagen ook des Dingsdags. — Prijs per jaargang f 20; voor de buitensteden franco per post met f 1.00 verhooging. — Prijs der advertentiën, 20 cents per regel. — Bijdragen, brieven, enz., franco aan de Uitgevers. — Agenten voor Duitschland: Haasenstein en Vogler, *te Hamburg.*

WETGEVING.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 24 dezer zijn de beraadslagingen voortgezet over het wets-ontwerp *tot wijziging der wettelijke voorschriften omtrent het voorregt der commissionairs*, voorkomende in het Wetboek van Koophandel onder de artt. 79 tot 85, door andere in het wets-ontwerp voorgedragen bepalingen.

De heer Smidt stelde voor om in de thans voorgestelde redactie van art. 80 van het wetboek van Koophandel, luidende: »Een commissionair is voor de vorderingen, welke hij als zoodanig ten laste van zijnen commissiegever heeft, zoo ter zake zijner voorgeschoten gelden, interessen, kosten en provisie, als voor zijne nog loopende verbindtenissen, bevoorregt op de goederen die de commissiegever hem ter verkoop, of om die tot nadere beschikking onder zich te houden, heeft toegezonden, of die hij voor dezen heeft gekocht en ontvangen, zoolang zij zich in zijne magt bevinden.

»Dat voorregt gaat boven alle anderen, behalve dat van art. 1185, 1°. van het Burgerlijk Wetboek.«

In de eerste alinea achter het woord: *goederen*, te voegen de woorden: *en* effecten.

De heer 's Jacob deed de vraag of in de uitdrukking: *provisie*, ook begrepen was het zoogenaamd *del credere*, welke vraag de minister van Justitie bevestigend beantwoordde, en daarbij verklaarde de invoeging, bedoeld bij het amendement van den heer Smidt, onnoodig te achten. Nadat de heeren Smidt, 's Jacob, Godefroi, van Lynden van Sandenburg en de minister van Justitie het woord hadden gevoerd, werd het voorgestelde amendement met 28 tegen 21 stemmen verworpen.

De voorgedragen nieuwe redactie van art. 80 van het Wetboek van Koophandel werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; evenzoo de redactiën van de artikelen 81 tot 85, waarover geene beraadslaging gevoerd werd. Het wets-ontwerp werd met algemeene stemmen aangenomen.

Daarna ving de behandeling aan van het wets-ontwerp tot wijziging van de wettelijke bepalingen omtrent het pandregt. Hierover hadden geene algemeene beraadslagingen plaats.

Art. I van het wets-ontwerp bevatte de nieuwe redactiën voor de artt. 1197 tot 1202 van het Burgerlijk Wetboek. Op de voorgestelde redactie voor art. 1197, aldus luidende:

»Pandovereenkomst wordt bewezen door alle middelen, die voor het bewijs der hoofdverbindtenis zijn toegelaten.«

stelde de heer Smidt een amendement voor, strekkende om, in plaats van de woorden: die voor het bewijs der hoofdverbindtenis zijn toegelaten«, te lezen: *die voor het bewijs van zaken van koophandel zijn toegelaten.*

Dit amendement werd bestreden door de heeren: C. van Nispen, Kappeyne van de Coppello, Godefroi en den minister van Justitie, en nader door den heer Smidt verdedigd. Het werd met 45 tegen 6 stemmen verworpen.

Voor hebben gestemd de heeren: Oldenhuis Gratama, Smidt, van Houten, Bergsma, de Ruiter Zylker en Idzerda.

Dezelfde heeren stemden tegen het Regeringsvoorstel, dat met 45 tegen 6 stemmen werd aangenomen.

De redactie van de artt. 1198 en 1198 *bis* werden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

De twee laatste alinea's der redactie van art. 1199, luidende:

»Dit pandregt (op onligchamelijke zaken met uitzondering van papier aan order of aan toonder) magtigt den pandhouder, voor zoover niet anders is overeengekomen, om namens den pandgever en onder verantwoordelijkheid aan dezen, diens regten uit te oefenen, zonder het pand te mogen bezwaren of vervreemden anders dan in de gevallen bij de volgende artikelen voorzien.

»Handelingen ten aanzien van het pand door den pandgever na de bedoelde kennisgeving gedaan, kunnen niet worden tegengeworpen aan den pandhouder, noch aan den verkrijger van het pand, zoo dat, in de gevallen bij de volgende artikelen voorzien, mogt zijn vervreemd; werden door de commissie van rapporteurs bij monde van den heer Kappeyne van de Coppello bestreden. De behandeling van het voorstel dier commissie, om de beide alinea's te doen vervallen, liep dien dag niet ten einde.

PROVINCIALE GEREGTSHOVEN.

PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN NOORDBRABANT.

Burgerlijke kamer.

Zitting van den 2 September 1873.

Voorzitter, Mr. J. VERSFELT.

OVER TIENDREGT.

(Zie het vonnis *a quo* in *Weekbl.* n°. 3518.)

Het Hof enz.,

Gehoord partijen;

Mede gehoord de conclusiën van het Openb. Min., bij monde van den adv.-gen., strekkende tot bevestiging van het vonnis, waarvan appel, met veroordeeling van den app. in al de kosten;

Ten aanzien der daadzaken en procedure, zich vereenigende met en overnemende het relaas daarvan, in het vonnis op den 29 Mei 1872 door de Arrond.-Regtbank te 's Hertogenbosch gewezen, tusschen den app. als eischer en den geïnt. als ged., waarvan appel, en voorts

Overwegende, dat bij voormeld vonnis aan den eischer is verleend acte, dat hij zijne vordering vermindert en bepaalt tot het perceel Beers, sectie D, n°. 28, en, met voorbijgang van het door wederzijdsche partijen aangeboden getuigenbewijs, den eischer zijne aldus verminderde vordering is ontzegd en hij niet ontvankelijk verklaard, wat de gevraagde eigendomsverklaring betreft, met veroordeeling in de kosten van het geding;

O., dat de app. van dit vonnis is gekomen in hooger beroep, als grieven daartegen aanvoerende, dat de regter *a quo*, aannemende dat de actie wegens onregtmatige tiendheffing teregt was ingesteld, het middel van niet-ontvankelijkheid der vordering tot schadevergoeding had moeten verwerpen, de gevraagde verklaring van eigendomsregt niet-ontvankelijk had moeten verklaren, omdat zij ingetrokken was; en ten onregte heeft aangenomen, dat de geïnt. tot het halve tiendregt, ook op nieuw ontgonnen gronden in het voormalig land van Cuyk, dus ook op het perceel Beers, sectie D, no. 28, geregtigd is;

dat de app., tot staving dezer grieven, onder beroep op de acte van verkoop dd. 12/21 Dec. 1812 en de verjaring, dezelfde regtsgronden, eenigzins breeder ontwikkeld, heeft aangevoerd als in eersten aanleg en onder aanbod van het bewijs, ook door getuigen, van nagenoeg dezelfde daadzaken als in eersten aanleg te bewijzen waren aangeboden en in de dingtalen en het vonnis *a quo* vermeld zijn, heeft geconcludeerd tot vernietiging van het vonnis, waarvan hooger beroep, uitspraak voor regt, dat aan den geïnt. niet competeert de tiend van het perceel land onder Beers, sectie D, n°. 28, en dat het daarvan geen eigenaar is, veroordeeling tot vergoeding der geleden schade en verwijzing in de kosten van beide instantiën;

dat de geïnt. van bovenaangehaald vonnis incidenteel, voor zooveel daarbij is voorbijgegaan het middel van niet-ontvankelijkheid, incidenteel is gekomen in hooger beroep, doch voor het overige, onder nader betoog van zijn regt en wederlegging van de regtsgronden door den app. aangevoerd, het vonnis heeft geacht goed gewezen, en geconcludeerd, dat hem worde verleend acte, dat hij in het proces houdt de productien, vermeld in zijne conclusie van 3 Mei 1871, te bewijzen aanbiedt door getuigen en voor zoover het eerste feit betreft, in verband met een verslag van deskundigen, en overigens door alle middelen regtens de daadzaken, in evengemelde conclusie vermeld onder litt. *a*, *b* en *c*, en voorts tot toewijzing zijner in eersten aanleg genomene conclusie, niet-ontvankelijk-verklaring van den app. in zijne vordering, met ontzegging van dezelve en verwijzing in de kosten van beide instantiën, en ten principale tot bevestiging, immers wat het dispositief betreft, van het vonnis *a quo*, met verwijzing van den app. in de kosten van het hooger beroep, waarop de app. bij verdere conclusie het incidenteel appel bestreden en aangeboden heeft het lijden van schade door de wederregtelijke tiendheffing door alle middelen regtens te bewijzen;

Ten aanzien van het regt:

O., dat de eerste regter teregt overwogen heeft, dat de verkoop der halve novale tiend van perceel Beers, sectie D, n°. 28, en het daarbij den kooper opleggen der verpligting, om den gebruiker van het perceel te houden aan diens verpligting om tijdig aanzegging te doen, dat de vruchten gemaaid zijn, was de uitoefening van een beweerd zakelijk regt, althans eene door feiten geopenbaarde aanspraak op een deel der vruchten van eens anders grond, den eigenaar van dien grond benadeelende; onverschillig of de tiend gekocht of geïnd is, of ze vrijwillig is afgestaan door den pachter en of deze verhaal heeft op den eigenaar al dan niet;

O., dat daaruit volgt, en door den eersten regter, uitwijzens diens beslissing ten principale, ook aangenomen, doch bij zijn dispositief niet uitgedrukt is, dat des appellants vordering, voor zoover ze strekt tot vergoeding van kosten, schade en interessen, door de beweerde onregtmatige tiendheffing zullende zijn veroorzaakt, is ontvankelijk en het incidenteel appel niet is gegrond:

O., dat door den app. in eersten aanleg wel is verzocht acte, dat hij de gevraagde regtsverklaring van den eigendom, des verlangd, laat varen, in dat geval met aanbod van kosten, zoo er veroorzaakt waren, doch dat de geïnt. zich dienaangaande niet heeft uitgelaten, en alzoo de regter *a quo* teregt van de vordering dier regtsverklaring kennis genomen en *juist* daaromtrent heeft beslist;

O. ten aanzien der zaak ten principale, dat het beweren van den app., als zoude door den regter *a quo* ten onregte zijn aangenomen, dat de geïnt. is geregtigd tot het halve tiendregt, ook op nieuw ontgonnen gronden in het land van Cuyk, en alzoo ook op het onderwerpelijk perceel, wordt wederlegd èn door de letter èn door den geest van den in het vonnis aangehaalden giftbrief van heer Jan van Cuyk van Vrijdag na St. Denis 1294, immers dat, zoo als in het vonnis op goede gronden is aangenomen, bij die schenking is overgedragen het novaal tiendregt voor de helft aan de parochiegeestelijken, dat is, uitwijzens de letter en den geest van het charter, het regt op de novale tienden in het algemeen, ook in de toekomst, van die gronden welke nog onbebouwd in eigendom waren bij den Heer;

dat dit regt op de tienden, ook van gronden bij de schenking nog niet ontgonnen, van de geestelijkheid door oorlogsregt, bekrachtigd door het Munstersch vredestractaat is overgegaan op den Staat, aangeslagen en door den Staat gelaten aan den Heer 's lands van Cuyk, den Prins van Oranje, en door het Huis van Oranje gecedeerd aan de Regering der Bataafsche Republiek;

O., dat alsnu het optreden van den Staat als eigenaar der halve novaaltiend, ook van tijdens de schenking onontgonnen gronden, wordt geregtvaardigd door gemelden giftbrief, de opgevolgde gebeurtenissen en het regt dier tijden, en dat daartegen niets afdoet des appellants beroep op factischen toestand, voor zoover althans daardoor geen verjaring zoude zijn verkregen;

O. dienaangaande, dat, daargelaten de al dan niet voortdurende uitoefening door het Domein van het novaal tiendregt, ook op nieuwlings tot cultuur gebragte gronden, door den app. niet wordt betwist, dat het perceel in geschil, Beers, sectie D, n°. 28, eerst in 1863 met tiendbare vruchten is bebouwd;

O., dat alzoo vóór dien tijd het Domein geen tiendregt daarop heeft kunnen uitoefenen, en dat, ook dan wanneer het Domein zoodanig regt niet zou hebben uitgeoefend op andere, toen reeds met tiendbare vruchten bebouwde gronden, dus met uitoefening van zijn regt, geen vrijdom doet ontstaan ten voordeele van gronden, waarop het regt niet kon uitgeoefend worden;

O., dat mitsdien het beroep op verjaring is ongegrond; en wat betreft het beweren van den app., dat in 1812 ook van toen nog niet ontgonnen gronden de tienden zouden verkocht zijn door het Fransch Bestuur:

O., dat uitwijzens onderscheidene bepalingen der voorwaarden dier verkooping alleen destijds bestaande tienden, geene tienden van nog niet ontgonnen gronden zijn verkocht;

Overigens aannemende de motieven van den eersten regter, en mede

O., dat de daadzaken, door den app. te bewijzen aangeboden, zijn niet afdoende, en verder bewijs aan de zijde van den geïnt. is overbodig;

Regt doende enz.,

Verleent aan partijen de gevraagde acten;

Voorbijgaande het door haar wederzijds aangeboden bewijs, alsmede het incidenteel appel, als ongegrond;

Verklaart den app. ontvankelijk, doch ongegrond in zijne vordering, voor zoover die strekt tot schadevergoeding wegens onregtmatige tiendheffing; overigens

Bevestigt het vonnis, door de Arrond.-Regtbank te 's Hertogenbosch den 19 Mei 1872 tusschen partijen gewezen; en

Verwijst den app. in de kosten van het hooger beroep; aan de zijde van den geïnt. verevend ter somma van *f* 297.38, waaronder *f* 200 voor den advokaat; onder deze verevening niet begrepen de kosten van dit arrest en latere.

PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN NOORDHOLLAND.

Burgerlijke kamer.

Zitting van den 15 Januarij 1874.

Voorzitter, Mr. J. M. VAN MAANEN.

Indien eene spoorweg-maatschappij zich heeft verbonden, tegen ontvangst van f 5000: »tot het oprigten van een station in de nabijheid eener gemeente, ter plaatse nader in overleg met den Gemeenteraad aan te wijzen, en tot het inrigten van dat station voor het vervoer van reizigers en goederen«, dan blijkt daaruit reeds genoegzaam, dat aan het woord »station« de beteekenis gehecht moet worden van stationsgebouw, niet die van »plaats, »waar treinen tot in- en uitvoer moeten vertoeven.«

Eene overeenkomst, waarbij een spoorweg-maatschappij zich zou verbinden, om hare treinen bij eene bepaalde gemeente te doen stilhouden, zou strijdig zijn met de wet, als ingrijpende in eene zaak, waarvan de regeling aan het administratief gezag bij art. 21 der wet van 21 Aug. 1859 (Stbl. n°. 98) is opgedragen, en uit dien hoofde betreffende eene zaak buiten den handel.

De burgemeester van Hattem *qq.*, appellant, procureur F. E. DAMMERS,

tegen

de Nederlandsche Centraal-spoorweg-maatschappij, geïntimeerde, procureur Mr. J. H. VAN EYS.

Het Hof enz.,

Gezien de stukken;

Gehoord partijen;

Gehoord den proc.-gen. in zijne conclusie, strekkende tot bevestiging van het vonnis *a quo*, met veroordeeling van den app. in de kosten van het hooger beroep;

Ten aanzien van de feiten en de in eersten aanleg gevoerde procedures zich gedragende aan, en mitsdien overnemende het verslag, daarvan gegeven in het tusschen partijen, door de Arrond.-Regtbank te Amsterdam, op den 25 Junij 1872 gewezen vonnis, waarbij aan den eischer zijne vordering is ontzegd en hij *qq.* veroordeeld in de kosten;

Overwegende voorts *in facto*, dat de eischer tegen dit vonnis bij dit Hof is gekomen in hooger beroep en bij memorie van grieven zijne bezwaren tegen die uitspraak heeft ontwikkeld en, met wijziging van zijne oorspronkelijke vordering, voor zoover deze hangende de procedure, ten gevolge van de op 1 Junij 1872 ingevoerde zomerdienst, waarin geen trein als die, welke tot het geding aanleiding gaf, voorkwam, is vervallen, — heeft geconcludeerd, dat het Hof het vonnis *a quo* zal vernietigen, hem zijne vordering zal toewijzen, voor zoover hij daarbij nog belang heeft en de uitvoering daarvan thans nog mogelijk is, en mitsdien:

1°. zal verstaan, dat geïnt., volgens de tusschen partijen bestaande overeenkomst, verpligt was om, voor zooveel van haar afhing, door het doen, zooverre noodig, van daartoe strekkende voorstellen omtrent de regeling harer dienst aan den minister van Binnenlandsche Zaken, ook haar trein n°. 6 van de winterdienst 1871/72, vertrekkende uit Kampen 11.30 voormiddags, te doen stilhouden aan het station Hattem tot opneming en aflading van reizigers en goederen;

2°. de geïnt. zal veroordeelen om aan de gemeente Hattem, des noodig na voorafgegane justificatie door app. van het schadebedrag, volgens nader op te maken staat en *salvo moderamine judicis*, te betalen, tot schadevergoeding voor hare wanpraestatie daaromtrent, *f* 50 voor elken dag dat die trein Hattem, zonder stil te houden, is voorbijgegaan, zijnde, sedert 1 Nov. 1871 tot ult. Mei 1872, 213 dagen (niet tot ult. April, 182 dagen, zoo als in de acte van appel, volgens app., abusievelijk is vermeld), alsmede in de proceskosten van beide instantiën;

dat geïnt. bij memorie van antwoord hare in eersten aanleg

gevoerde verdediging nader heeft aangedrongen, en bovendien heeft aangevoerd, dat de eisch van den app. als onbestemd niet voor toewijzing vatbaar was, en zij daarom in deze niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard, daar hij vraagt, veroordeeling van geïnt. tot vergoeding van schade, veroorzaakt door eene handeling, die de app. zelf erkent, dat niet van haar afhangt, terwijl hij die schadevergoeding grondt op het niet laten stilstaan van een trein aan het station Hattem, en wil dat geïnt. zal veroordeeld worden, omdat zij geene voorstellen daartoe aan de Regering gedaan heeft, en hij in gebreke blijft te bewijzen, dat er geene dergelijke voorstellen gedaan zijn, en dat, in het geval dat die gedaan waren, de trein zou hebben stil gestaan aan het station Hattem, concluderende hij ten slotte, op grond van een en ander, dat app. zal worden verklaard niet-ontvankelijk in het door hem ingesteld hooger beroep en, met bevestiging van het vonnis *a quo*, hij in ieder geval zal worden verklaard niet-ontvankelijk in zijn in eersten aanleg gedanen eisch, immers deze hem zal worden ontzegd, met veroordeeling in de kosten, ook van het hooger beroep;

O. in jure, en wel in de eerste plaats wat betreft de beweerde niet-ontvankelijkheid: dat het niet zeer duidelijk is, in welk opzigt eigenlijk de geïnt., die niet de nietigheid der dagvaarding wegens gemis van middelen en onderwerp van den eisch of van eene duidelijke en bepaalde conclusie heeft ingeroepen, nu in hooger beroep den eisch te onbestemd acht om ontvankelijk te zijn, vooral nadat hij zich in eersten aanleg ten principale tegen dien eisch heeft verdedigd, zonder ook met een enkel woord van die, nu beweerde, onbestemdheid te gewagen; dat bovendien, wat ter adstructie van dit middel in de memorie is aangevoerd, aantoont, dat het veeleer raakt het *fond* van de zaak, zoodat het, gegrond bevonden zijnde, wel zou kunnen leiden tot onregtmatig of onbewezen verklaring en alzoo tot ontzegging van de vordering, maar geenszins tot niet-ontvankelijkverklaring van den eischer (app.), veel minder nog in het ingesteld hooger beroep, zoo als in de memorie van antwoord wordt gevorderd;

O. met betrekking tot de vordering zelve:

dat hare al of niet gegrondheid afhangt van de beslissing omtrent den aard en de strekking van zekere tusschen partijen in de maand Junij 1862 aangegane en *in confesso* zijnde overeenkomst;

O., dat die overeenkomst door den eersten regter (in zooverre overeenstemmende met den app.) is uitgelegd in dien zin, dat app. daarbij zou hebben bedongen, dat Hattem zou zijn eene stationsplaats van den Central-spoorweg, d. i. eene plaats bestemd tot het in- en uitladen van passagiers en goederen langs dien weg vervoerd, met dit gevolg, dat de geïntimeerde maatschappij door de overeenkomst verbonden zijn zou hare treinen (zij het ook niet *allen*, zoo als app. meent) te Hattem te doen stilhouden;

O. dat, indien deze uitlegging juist ware, de allezins voor eene bevestigende beantwoording vatbare vraag zou rijzen, of die overeenkomst niet zou zijn strijdig met de wet, als ingrijpende in eene zaak, waarvan de regeling reeds vroeger, en wel bij art. 21 der wet van 21 Aug. 1859 (*Stbl.* no. 98) aan het administratief gezag, bepaaldelijk aan den minister van Binnenlandsche Zaken, was opgedragen, en als uit dien hoofde betreffende eene zaak buiten den handel;

O. evenwel, dat bij die vraag niet langer behoeft te worden stil gestaan, omdat, naar 's Hofs oordeel, die uitlegging noch door de tusschen partijen vaststaande woorden der overeenkomst, noch door de almede gebleken bedoeling van partijen, wordt gewettigd;

O. toch, dat het *in confesso* is, dat geïnt. tegen ontvangst eener som van *f* 5000 zich heeft verbonden als volgt, te weten: «tot het oprigten van een station in de nabijheid der gemeente Hattem, ter plaatse nader in overleg met den Gemeenteraad aan te wijzen, en tot het inrigten van dat station voor het vervoer van reizigers en goederen;

O., dat, terwijl het woord *station* taalkundig wordt gebezigd tot aanduiding, zoowel van een stationsgebouw als van de plaats, waar de treinen tot in- en uitlading vertoeven, aan dat woord *in casu*, wegens het verband met de daarop slaande werkwoorden *oprigten* en *inrigten*, nog nader bepaald door de toevoeging «in de nabijheid van Hattem» en «ter plaatse nader in overleg met den Gemeenteraad aan te wijzen», geene andere beteekenis dan de eerste kan worden gehecht;

O., dat deze opvatting ook strookt met de bedoeling van partijen, blijkbaar:

1°. uit de tusschen hen erkende handelingen, welke bijna uitsluitend betroffen de plek, waar het station, en dus het gebouw, zou worden gesteld;

2°. uit de door Hattem verstrekte som, die veel te gering is om te kunnen worden beschouwd als het aequivalent van een onherroepelijk regt op een station in den door app. bedoelden uitgebreiden zin, met al de kosten van personeel en materieel daaraan noodwendig verbonden;

O., dat hieruit volgt, dat deze overeenkomst geene andere of verdere strekking heeft dan het daarstellen van een stationsgebouw, op eene voor de belangen der gemeente Hattem bevorderlijke en daarom in overleg met den Gemeenteraad aan te wijzen plek;

O., dat hiertegen wel is aangevoerd, ook door den regter *a quo*, dat het bezit van een stationsgebouw op zich zelf den app. weinig kon baten, en dus niet kan worden geacht uitsluitend door hem te zijn bedoeld, maar dat die tegenwerping wegvalt, wanneer men bedenkt, hetgeen ook in de onderhandelingen duidelijk doorstraalt, dat partijen daarbij uitgingen van de meening en het vertrouwen, dat Hattem door het bevoegd gezag was of zou worden aangewezen als stationsplaats en dus als standplaats voor de treinen, en dat bij die onderstelling het belang van Hattem alleen nog vorderde, dat voor het te stichten gebouw eene gunstige plaats werd gekozen;

O., dat het Hof alzoo komt tot hetzelfde resultaat, hetwelk ook door den eersten regter, hoezeer op andere motieven, is verkregen; dat het ook nu overbodig is te onderzoeken of geïnt. zich aan de verbindtenis, opgevat in den zin des appellants, door een beroep op overmagt had kunnen onttrekken, en dat tevens een onderzoek van de vordering tot schadevergoeding vervalt, nu het beweerd regt van den app. en daarmede de wanpraestatie van geïnt., is gebleken niet te bestaan;

Op deze gronden:

Regt doende op het hooger beroep,

Gezien art. 56 B. R.;

Verklaart den app. ontvankelijk;

Bekrachtigt het vonnis, waartegen appel;

Gelast, dat het volkomen effect zal sortereu;

Veroordeelt den app. *qq.* in de kosten van het hooger beroep.

(Gepleit voor den appellant Mr. Ketwich Verschuur, te Zwolle, en voor de geïntimeerde Mr. W. van der Vliet.)

PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN UTRECHT.

Burgerlijke kamer.

Zitting van den 23 Maart 1874.

Voorzitter, Jhr. Mr. J. O. de Jong van Beek en Donk.

Rijnspoorweg-maatschappij. — Dienstregeling. — Halt te Nieuwersluis. — Gewijsde zaak. — Regeringsdaad. — Overmagt. — Absolute onmogelijkheid ter voldoening aan eene onderhandsche overeenkomst van 5 en 6 Dec. 1842. — Algemeen reglement voor de spoorweg-diensten.

Is er gewijsde zaak, wanneer, nadat vroeger eene regtsvordering is ingesteld tot schadevergoeding wegens sedert 5 Nov. 1869, gepleegde wanpraestatie, later eene vordering tusschen dezelfde partijen aanhangig gemaakt tot schadevergoeding sedert 15 Mei 1873, tot op den dag dat door eene gewijzigde dienstregeling het voorbijstoomen van het station Nieuwersluis zal hebben opgehouden? — Neen.

Is de Rijnspoorweg-maatschappij wegens dit voorbijstoomen, in strijd met eene in 1842 gesloten overeenkomst, tot schadevergoeding verpligt, wanneer zij ten gevolge eener regeringshandeling in de onmogelijkheid is gesteld om die overeenkomst na te leven? — Neen.

De Nederlandsche Rijnspoorweg-maatschappij, gevestigd en haar bureaux houdende te Utrecht, oorspronkelijk gedaagde, thans appellante, procureur Mr. A. S. van Hengelaar,

tegen

W. J. Doude van Troostwijk, grondeigenaar, wonende te Nieuwersluis, gemeente Loenen, oorspronkelijk eischer, alhier geïntimeerde, procureur Mr. C. de Wilde.

Het Hof enz.,

Gezien de acte van hooger beroep met dagvaarding voor dezen Hove, gedaan bij exploit van 22 Nov. 1873;

Gezien het vonnis der Arrond.-Regtbank te Utrecht, van 8 Oct. 1873, waarvan hooger beroep;

Gezien eene onderhandsche overeenkomst, op 5 en 6 Dec. 1842 gesloten tusschen den staatsraad-gouverneur der provincie Utrecht, als representerende de administratie van den Rijnspoorweg ter eenre, en den heer H. J. Doude van Troostwijk ter andere zijde, behoorlijk geregistreerd;

Gezien een afschrift eener missive van de directie der Nederlandsche Rijnspoorweg-maatschappij aan den minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 31 Maart 1873, en eene dergelijke missive, dd. 8 Julij 1873, no. 6498/26/35/110;

Gezien eene missive van gemelden minister aan de gemelde maatschappij, dd. 23 April 1873, afdeeling spoorwegen, litt. B, no. 3744, en eene dergelijke missive van 10 Julij 1873, afdeeling spoorwegen, litt. C, no. 6647, alle welke brieven zijn geregistreerd, blijkens het relaas der registratie, in het vonnis van den eersten regter vermeld;

Gezien de verdere stukken van het geding;

Gehoord de conclusiën van partijen en derzelver adstructie bij pleidooi;

Ten aanzien der daadzaken en gevoerde procedures zich refererende aan het vonnis waarvan beroep is gedaan;

Overwegende, dat de appellerende maatschappij als grieven tegen het vonnis *a quo* heeft aangevoerd:

1°. dat de vordering, door den geïnt. ingesteld, voor zoover die strekt tot veroordeeling der appellante tot naleving van art. 8 der overeenkomst op 5 en 6 Dec. 1842 tusschen den heer staatsraad-gouverneur der provincie Utrecht, hiertoe gemagtigd door den minister van Binnenlandsche Zaken, als representerende de administratie van den Rijnspoorweg, en den heer H. J. Doude van Troostwijk gesloten, ten onregte door de Regtbank als ontvankelijk is beschouwd;

2°. dat bij het vonnis *a quo* de appellante is veroordeeld, om binnen den daarbij bepaalden termijn de gevorderde wijziging in de dienstregeling der zomerdienst van 1873 te brengen of te doen brengen, ofschoon zij daartoe niet bij magte is;

3°. dat zij daarbij mede is veroordeeld tot vergoeding der schade aan den geïnt. reeds veroorzaakt of nog te veroorzaken door het niet doen veranderen of wijzigen dier dienstregeling; niettegenstaande zulks, daar zij hiertoe de magt niet bezit, voor haar overmagt daarstelde;

4°. dat de Regtbank aan den geïnt. eene schadevergoeding ad *f* 25 per dag heeft toegekend, ofschoon de geïnt. geene schade heeft geleden, gelijk dan ook in het vonnis *a quo* geene grondslagen zijn aangegeven, waarop de bepaling van dit bedag steunt, en dat zelfs, al had de geïnt. werkelijk schade geleden, dan nog de Regtbank verkeerdelijk de appellante heeft veroordeeld tot betaling dier schade, terwijl zij daarvoor niet aansprakelijk was, als zijnde zij door overmagt verhinderd aan hare verpligting, bij overeenkomst bedongen, te voldoen;

O., dat de appellante op deze gronden, breeder ontwikkeld in hare memorie van appel en bij pleidooi toegelicht, heeft geconcludeerd tot vernietiging van het vonnis *a quo* en toewijzing harer conclusie in eerste instantie genomen, strekkende tot niet-ontvankelijk-verklaring van den oorsponkelijken eischer, thans geïnt., in zijnen eisch, immers en in allen gevalle tot ontzegging van dien eisch met veroordeeling in de kosten van beide instantiën;

O. dat de geïnt., op de gronden en motieven in zijne memorie van antwoord in appel en bij pleidooi ontwikkeld, die middelen van appel heeft bestreden, en geconcludeerd tot bevestiging van het vonnis, met veroordeeling der appellante in de kosten van het hooger beroep;

O. in regten:

dat het niet duidelijk is, of de appellante, zoo in eerste instantie als in appel, heeft tegengeworpen de exceptie van gewijsde zaak, op grond van de vroegere beslissing van dezen Hove bij arrest van 9 Mei 1870, in cassatie gehandhaafd, dan wel of zij bloot daarvan maakt een middel van niet-ontvankelijkheid tegen een gedeelte der tegenwoordige vordering, terwijl het vonnis *a quo* in het dictum ook geene beslissing te dien opzigte inhoudt; doch in ieder geval de beweringen der appellante te dien aanzien zijn ongegrond;

O. toch, dat, om eene vroegere regterlijke beslissing aan de tegenpartij te kunnen tegenwerpen als beletsel tegen eene nadere beslissing in een later geding, moet vaststaan, dat bij het vroegere vonnis is beslist tusschen dezelfde partijen en over dezelfde zaak;

O., dat dit laatste vereischte ten deze ontbreekt, daar in de zaak tusschen deze partijen, beslist bij gemeld arrest van 9 Mei 1870, zoo wel de eisch als de veroordeeling strekte tot het brengen of doen brengen, voor zooveel van de thans appellerende Nederlandsche Rijnspoorweg-maatschappij afhing, van verandering in de vastgestelde regeling voor de winterdienst 1869/70 dier maatschappij, te dien effecte, dat alle de voor personen bestemde treinen, die het station Nieuwersluis passeerden, en alzoo ook de daarbij nader aangeduide expres-trein, zoo lang die zou blijven bestaan, voortaan aldaar tot dat doel zouden ophouden, en wijders tot betaling van schadevergoeding wegens de sedert 5 Nov. 1869 gepleegde wanprestatie, en zoo lang die voortduurde; terwijl thans door den geïnt. wordt geëischt het brengen of doen brengen der vereischte wijziging in de loopende dienstregeling, dat is de zomerdienst van gemelde maatschappij over 1873, door den daarbij nader omschreven trein te laten stilhouden te Nieuwersluis, en tot schadevergoeding sedert 15 Mei 1873 tot op den dag, dat door eene gewijzigde dienstregeling het voorbijstoomen van het station Nieuwersluis zal hebben opgehouden;

O., dat beide vorderingen niet beoogen eene algemeene veroordeeling der maatschappij om, zoowel bij de loopende dienst als bij alle verdere en volgende diensten, ook in latere jaren, steeds alle persoontreinen te Nieuwersluis te laten stilhouden, maar zij zich uitsluitend bepalen tot de bij den aanvang van ieder dier procedures loopende dienst, en niet verder, even als ook het bovengemelde arrest van 9 Mei 1870 de veroordeeling niet verder uitstrekt dan tot de winterdienst van 1869/70;

O., dat, wel is waar, bij dien vroegeren eisch, even als bij den tegenwoordigen, in de eerste plaats is gevorderd en ook toegewezen, dat de maatschappij zou worden veroordeeld om art. 8 der bovengemelde overeenkomst, op 5 en 6 Dec. 1842 aangegaan, behoorlijk na te leven, en mitsdien de vermelde wijziging in de loopende dienst te brengen of te doen brengen; doch deze beide punten in een onafscheidelijk verband tot elkander staan, zijnde het eerste de grondslag van het laatste, dat het eigenlijke *objectum litis* uitmaakt; dat alzoo het splitsen dier beide punten, zoo als de appellante doet, door die als afzonderlijke vorderingen te beschouwen, is onaannemelijk, gelijk dan ook een eisch bloot tot naleving van een contract, zonder bijvoeging waarin die naleving moet bestaan, ondenkbaar zou zijn;

O., dat er ten deze alzoo geen sprake kan zijn van gewijsde zaak, terwijl het allezins denkbaar is, dat uit dezelfde overeenkomst successivelijk verschillende actiën voortspruiten, die ieder een ander *objectum litis* hebbende, allen steunen op de naleving dier overeenkomst; dat in zoodanig geval alsdan voor ieder dier actiën op nieuw moet overwogen worden, of zij werkelijk gefundeerd zijn op die overeenkomst, hetgeen *in casu* zooveel te meer noodig is, daar thans niet zoo als vroeger toegewezen werd wordt geëischt, dat de maatschappij verandering zal brengen of doen brengen in de loopende dienst «voor zooveel van haar afhangt;» en er ook niet is bijgevoegd, wat de maatschappij te dien einde toen moest presteren, om verandering in de dienst van den minister van Binnenlandsche Zaken te verkrijgen, namelijk het inzenden van een voorstel tot wijziging aan den minister; doch thans *pure et simpliciter* wordt gevraagd, dat de maatschappij de vereischte wijziging zal brengen of doen brengen in de loopende dienst met betrekking tot den trein, die te twee ure vijf-en-vijftig minuten 's namiddags van Amsterdam vertrekt;

O., dat mitsdien het voorgestelde middel van niet-ontvankelijkheid is onaannemelijk;

O. ten aanzien der overige middelen van appel:

dat de eisch primario strekt tot naleving van art. 8 der overeenkomst, gesloten bij onderhandsch contract van 5 en 6 Dec. 1842, welk artikel inhoudt:

«dat de toenmalige contractant ter eenre aan den anderen contractant, praedecesseur van den geïnt., toezegt:

«dat te Nieuwersluis steeds gelegenheid zal bestaan en verschaft worden voor personen, die van den spoorweg wenschen gebruik te maken, om de treinen te verlaten en zich op dezelve te begeven, door de spoorwegtreinen aldaar het daartoe benoodigde oponthoud te laten doen;»

dat dan ook dienovereenkomstig de gevraagde schadevergoeding door den geïnt. als primitieven eischer wordt gevorderd van af den 15 Mei, zijnde de datum waarop de zomerdienst van 1873 is aangevangen, en de sneltrein no. 17, die te 2 uur 55 minuten van Amsterdam vertrok naar Utrecht, is begonnen Nieuwersluis voorbij te stoomen, zonder gelegenheid te geven tot opnemen en afzetten van passagiers; en wel tot een bedrag van *f* 25 per dag, tot op den dag dat door eene gewijzigde dienstregeling het voorbijstoomen van het station Nieuwersluis zou hebben opgehouden;

O., dat bij dien eisch, wel is waar, tevens is gevorderd, dat de appellante, op grond van gemelde bepaling van het contract, tevens zou veroordeeld worden om de vereischte wijziging in de loopende dienstregeling van de zomerdienst 1873 te brengen of te doen brengen, te dien effecte, dat de gemelde sneltrein te Nieuwersluis zou kunnen stilhouden tot het opnemen en afzetten van passagiers, doch dit gedeelte van den eisch slechts strekt om het middel te leveren, waardoor aan de gemelde overeenkomst door de appellante kan worden voldaan;

O., dat de appellante teregt beweert, dat de regeling van meergemelde zomerdienst, vastgesteld door den minister van Binnenlandsche Zaken, overeenkomstig de bevoegdheid hem gegeven bij art. 22 der wet van 21 Aug. 1859 (*Stbl.* no. 98) op het gebruik der spoorwegen, als zijnde daarbij bepaald, dat meergemelde sneltrein het station Nieuwersluis moet voorbijstoomen, haar buiten de mogelijkheid heeft gesteld om aldaar te mogen en kunnen stilhouden tot het afzetten en innemen van passagiers of tot andere doeleinden; daar zij, indien zij, in strijd met die dienstregeling, aldaar had stilgehouden, eene daad zou hebben gepleegd, die bij gemelde wet is verboden en met correctionnele straffen bedreigd wordt;

O., dat alzoo de appellante door eene *regeringsdaad* buiten de mogelijkheid is gesteld om aan de verpligting, bij meergemeld contract door haren predecesseur, den contractant ter eenre, op zich genomen, te voldoen; dat zoodanig *factum Principis* ten allen tijde is geacht daar te stellen *overmagt*, zoodat de appellante zich teregt beroept op de artt. 1280 en 1281 B. W., welke hare gehoudenheid tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, veroorzaakt door het niet-voldoen aan het bij art. 8 der overeenkomst bepaalde, opheffen;

O., dat nu wel aan zijde van den geïnt. wordt beweerd, dat, indien al *in casu* de naleving der overeenkomst is verhinderd door *overmagt*, of door de *vreemde oorzaak*, waarvan art. 1280 spreekt, dan nog die vreemde oorzaak *in casu* aan de appellante moet worden toegerekend, daar zij de dienstregeling, zoo zij die al niet zelve heeft geprovoceerd, in allen geval bij magte is geweest daarin wijziging te laten aanbrengen, en zoo doende de daaruit ontsproten overmagt op te heffen, waartoe dan ook zijn eisch strekt, zoodat *in casu* de appellante, bij niet-voldoening daaraan, ook niet ontslagen was van hare gehoudenheid tot schadevergoeding; maar dat, als gezegd is, de bevoegdheid tot bepaling der uren van vertrek en aankomst der dagelijksche spoortreinen, bij art. 22 der wet op de spoorwegen, in het belang van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten en het veilig verkeer over de spoorwegen, aan de directien der diverse spoorwegen is ontnomen en opgedragen aan den minister van Binnenlandsche Zaken, die gehouden is daarover, alvorens den Raad van Toezigt op de spoorwegen te hooren, zoo als bij art. 23 van het Koninklijk besluit van 4 April 1860 (*Stbl.* no. 15) is bepaald; terwijl verder bij art. 69 van het algemeen reglement voor de spoorwegdiensten, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 12 Mei 1863 (*Stbl.* no. 58) is bepaald, dat de directien der spoorwegen verpligt zijn hunne voorstellen tot bepaling van den tijd van vertrek en aankomst der op vaste tijden loopende treinen, of tot wijziging dier bepaling, ten minste zes weken vóór het in werking treden der dienstregeling, aan dien minister in te zenden;

O., dat de appellante dan ook zoodanige door haar ontworpen dienstregeling voor de zomerdienst van 1873, volgens gemeld art. 69 van het algemeen reglement voor de spoorwegdiensten, aan den minister van Binnenlandsche Zaken heeft ingezonden en daarbij, blijkens overgelegde missive harer directie van 31 Maart 1873, no. 2921/1172/107,

heeft voorgeslagen om *alle* treinen, en bepaaldelijk ook den sneltrein no. 17, in kwestie, te Nieuwersluis te laten stilhouden, ten welken einde die trein te 2 uur 50 minuten van Amsterdam, te 3 uur 9 minuten van Nieuwersluis en te 3 uur 18 minuten van Breukelen zou vertrekken, om te 3 uur 35 minuten te Utrecht aan te komen; dat echter de minister die voorgeslagen regeling, blijkens zijne missive van 23 April 1873, afdeeling spoorwegen, litt. B, no. 3744, heeft veranderd in dier voege, dat gemelde trein te 3 uur, of op zijn vroegst te 2 uur 55 minuten, van Amsterdam zou vertrekken, zonder oponthoud te Nieuwersluis;

O., dat deze wijziging, zoo als uit die missive des ministers blijkt, door den minister was gemaakt niet ten gerieve of in het belang der Rijn-spoorweg-maatschappij, maar in het belang van het *publiek;* voornamelijk van de bezoekers der beurs te Amsterdam, opdat deze zoo laat mogelijk van Amsterdam zouden kunnen vertrekken, en nog tijdig genoeg te Utrecht konden aankomen, om den trein naar 's Hertogenbosch te kunnen gebruiken;

O., dat de appellante alzoo niet kan geacht worden de dienstregeling, volgens welke de sneltrein no. 17 het station Nieuwersluis voorbijreed, te hebben geprovoceerd, en ook niet kan gezegd worden later te hebben verzuimd de middelen aan te wenden, die haar ten dienste stonden, om alsnog in de dienstregeling, door den minister gearresteerd, verandering te bekomen;

O. toch, dat, toen die dienstregeling op 15 Mei 1873 reeds in werking was, en de geïnt. bij exploit van 5 Julij 1873 haar had doen sommeren, om binnen acht dagen de vereischte wijziging te brengen of te doen brengen in de dienstregeling, de appellante, door hare directie, bij missive van 8 Julij 1873, no. 6498/26/35/110, aan den minister van Binnenlandsche Zaken, met toezending dier sommatie, haar verzoek heeft herhaald om gemelden trein no. 17 te 2 uur 50 minuten te mogen laten vertrekken van Amsterdam, en te Nieuwersluis te mogen laten stilhouden; dat echter de minister, hoewel met den toestand van zaken en met de vroegere regterlijke uitspraken volkomen bekend, bij zijne overgelegde missive van 10 Julij 1873, afdeeling spoorwegen, litt. C, no. 6647, aan de directie der maatschappij heeft kennis gegeven: «dat hij bij zijn besluit, dat trein 17 der tegenwoordige dienstregeling te Nieuwersluis niet zou stoppen, bleef volharden»;

O., dat, dewijl volgens ons staatsregt tegen dergelijke ministeriële beslissing geen verzet is toegelaten, voor de appellante alle verdere middelen om eene verandering in de bedoelde dienstregeling te bekomen waren uitgeput, te meer daar, zoo als tusschen partijen *in confesso* is, de geïnt. ook zijnerzijds zich te dien einde, zoowel schriftelijk als mondeling, en met een beroep op zijne regten bij het meergemeld contract van 5 en 6 Dec. 1842 verkregen, te vergeefs tot den minister van Binnenlandsche Zaken had gewend;

O., dat in het vonnis *a quo* ook nog is overwogen en aan zijde van den geïnt. is aangevoerd, dat de appellante, nà de herhaalde weigering des ministers om te Nieuwersluis te laten stoppen, geene nadere pogingen heeft aangewend om den minister tot eene wijziging over te halen, door eenig middel aan te wijzen waardoor die sneltrein no. 17, te 2 uur 55 minuten van Amsterdam vertrekkende, toch te Nieuwersluis had kunnen stilhouden, en desniettemin te 3 uur 35 minuten te Utrecht had kunnen aankomen; en dat de appellante ook niet had aangetoond, dat zoodanig middel niet zou bestaan hebben;

O. echter, dat de appellante niet gehouden is het bewijs van het *niet* bestaan van zoodanig middel te leveren, doch integendeel de geïnt., tegen de bewezen zijnde overmagt zijnerzijds bewerende, dat de mogelijkheid van wegneming en opheffing dier overmagt heeft bestaan, gehouden was te bewijzen, dat er zoodanige mogelijkheid aanwezig was geweest of ten minste had moeten opgeven waarin dat middel bestond; maar daarvan zijnerzijds geene aanduiding heeft gedaan; terwijl ook in het vonnis *a quo* niet is aangewezen, dat er werkelijk een zoodanig middel heeft bestaan;

O., dat bovendien door de appellante is beweerd, dat het onmogelijk was zoodanig middel uit te denken, daar het tijdverlies, veroorzaakt door het stilhouden te Nieuwersluis, niet anders ware in te halen geweest dan door sneller te rijden, hetgeen echter verboden was, daar deze sneltrein reeds het maximum had van de snelheid, welke art. 93 van het algemeen reglement toelaat;

dat het ook niet mogelijk was om, in plaats van Nieuwersluis, het station Breukelen voorbij te rijden, daar de passagiers naar Rotterdam en 's Gravenhage aldaar den sneltrein moesten verlaten;

dat, wel is waar, die splitsing van den sneltrein te Breukelen had kunnen voorkomen worden door twee afzonderlijke treinen van Amsterdam te laten vertrekken, van welke die, bestemd voor Utrecht, te Nieuwersluis stilhield en te Breukelen doorreed, en die bestemd voor Rotterdam en 's Gravenhage, Nieuwersluis voorbijreed en te Breukelen stopte, doch deze beide treinen niet gelijktijdig te 2 uur 55 minuten van Amsterdam zouden hebben kunnen vertrekken, daar, volgens het bestaande reglement, twee treinen eenen bepaalden afstand van elkander moeten verwijderd blijven;

dat derhalve de trein, die dan de beursbezoekers naar Rotterdam en 's Gravenhage zou brengen, minstens reeds te 2 uur 50 minuten van Amsterdam had moeten vertrekken, of wel eerst na 3 uur; dat in het eerste geval voor die beursbezoekers het gerief om zoo laat mogelijk te vertrekken, dat de minister beoogde, zou verloren gegaan zijn, en in het geval van vertrek te 3 uur of iets later, alsdan deze reizigers te laat zouden aankomen te Gouda, om nog in den trein van Arnhem, Utrecht, Rotterdam en 's Gravenhage te kunnen opgenomen worden, terwijl de geïnt. zich alsdan ook weder had kunnen beklagen, dat deze nieuwe trein Nieuwersluis voorbijstoomde, in strijd met het meergemelde contract, volgens hetwelk *alle* tremen, die Nieuwersluis passeerden, aldaar moesten stilhouden;

O., dat mitsdien de appellante niet kan geacht worden bij magte te zijn geweest om de overmagt, ontstaan door de dienstregeling des ministers, op te heffen, daar voor haar geen middel bestond om den minister te noodzaken haar nader voorstel tot wijziging goed te keuren, noch ook om zelve die dienstregeling te wijzigen of te veranderen; weshalve zij bij het vonnis *a quo* veroordeeld zijnde om de gevorderde wijziging in die dienstregeling te brengen of te doen brengen binnen vier-en-twintig uren na beteekening van het vonnis, inderdaad veroordeeld is om iets te doen dat voor haar absolunt onmogelijk was;

O., dat na bovenstaande beslissing, al hetgeen aan zijde des geïntimeerden is aangevoerd van regten geboren uit het meergemelde art. 8 der overeenkomst, ten deze slechts in zooverre in aanmerking kan komen, als daaruit zou kunnen afgeleid worden, dat de contractant ter eenre destijds alle toeval en overmagt, hetzij toen reeds aanwezig of te voorzien, hetzij nog geheel en al onbekend, bepaald en uitdrukkelijk voor zijne rekening zou genomen en daarvoor ingestaan hebben, waardoor hij thans gehouden zou zijn de schade des geïntimeerden te vergoeden, niettegenstaande die uit overmagt is voortgesproten, daar in zoodanig geval de bepaling van artt. 1280 en 1281 B. W. moet geacht worden door de contractanten te zijn opgeheven;

O., dat echter de geïnt. noch in eersten aanleg, noch in appel, zoodanige beweringen heeft aangevoerd, zoodat het Hof daaromtrent in geen onderzoek kan treden;

O., dat, nademaal de appellante niet gehouden is tot eenige schadevergoeding, daardoor overbodig wordt de middelen van appel, betreffende het bestaan van schade en de hoegrootheid van dien te onderzoeken;

Gezien de artt. 1954, 1281, 1379 en 1480 B. W. en 56 B. R.;

Doet te niet het appel, alsmede het vonnis, waarvan is geappelleerd;

En, op nieuw regt doende,

Verklaart den geïnt. ontvankelijk in zijnen eisch, doch ontzegt hem dien, met veroordeeling in de kosten der beide instantien.

(Gepleit voor de appellante Mr. August Philips, en voor den geïntimeerde Mr. J. W. Tydeman.)

ARRONDISSEMENTS-REGTBANK TE GORINCHEM.

Raadkamer.

Zitting van den 24 *Maart* 1874.

Voorzitter, Mr. J. C. M. van den Honert.

Toepassing van art. 182 B. W.

De Regtbank enz.,

Gezien het vorenstaand request en bijlagen;

Gelet op de daaronder gestelde conclusie van het Openb. Min.;

Overwegende, dat het verzoekschrift strekt tot verkrijging eener magtiging tot den openbaren verkoop van de ten requeste omschreven onroerende goederen, die de supplianten van oordeel zijn niet vatbaar te zijn om in natura te worden verdeeld, zoodat een verkoop noodzakelijk is om tot eene behoorlijke scheiding en verdeeling te kunnen geraken;

O., dat, wanneer de erfgenamen het vrije beheer over hunne goederen hebben en tegenwoordig zijn, volgens de wet, de boedelscheiding kan plaats hebben op de wijze en door middel van zoodanige acte als zij goedvinden;

O., dat, volgens dit wettelijk voorschrift, in dit geval iedere tusschenkomst van den regter ten eenenmale overbodig is;

O., dat de eenige erfgenamen van M. S., te G., gemeente B., den 8 Dec. 1873 overleden, zijn meerderjarig, en blijkens bovenstaand request tegenwoordig; dat de supplianten echter magtiging tot verkoop vragen, op grond, dat de suppliante A. S., weduwe C. P., na het overlijden van laatstgenoemde, verzuimd heeft binnen drie maanden na het overlijden van dezen haren echtgenoot, een inventaris op te maken der tusschen haar en wijlen haren genoemden echtgenoot C. P. bestaan hebbende gemeenschap en die gemeenschap ten voordeele van de uit dat huwelijk geboren, nog minderjarige kinderen G. en J. P. is blijven voorduren, en alzoo die kinderen mede geregtigd zijn tot de nalatenschap van genoemde M. S.;

O., dat dan ook, op grond dezer stelling, gezegde nalatenschap voor gemelde minderjarigen is aanvaard, onder het voorregt van boedelbeschrijving, blijkens ten requeste overgelegd extract eener acte, berustende ter griffie dezer Arrond.-Regtbank;

O. echter, dat deze stelling der supplianten, met het oog op de wet, blijkbaar is erroneus;

O. toch, dat, welke regten minderjarigen ook uit het verzuim van den langstlevende der ouders en het ten bekwamen tijde opmaken van een' inventaris verkrijgen, zij door dat verzuim geenszins, hetzij *ex lege*, hetzij *ex testamento*, nu de erfgenamen worden met den langstlevende, die zich daaraan heeft schuldig gemaakt, wanneer aan dezen later eene nalatenschap ten deele valt, maar hun regt zich bepaalt tot het genot van het voordeel, dat later zal blijken uit de voortzetting der gemeenschap te zijn voortgevloeid;

O., dat uit bovenstaande beschouwingen volgt, dat de supplianten, die allen het vrije beheer over hunne goederen hebben en tegenwoordig zijn, geene regterlijke magtiging behoeven om tot den verkoop der ten requeste gemelde onroerende goederen over te gaan; terwijl den ten requeste genoemde minderjarigen, als geenszins erfgenamen van genoemde M. S., ten onregte is toegeschreven deelgeregtigdheid in deze te scheiden en te verdeelen nalatenschap;

Gezien artt. 1115 en 182 B. W.;

Verklaart de supplianten niet-ontvankelijk in hun verzoek.

ARRONDISSEMENTS-REGTBANK TE WINSCHOTEN.

Burgerlijke kamer.

Zitting van den 16 *April* 1873.

Voorzitter, Mr. A. Lijphart.

Regters: Mrs. W. L. Alingh en L. E. A. Baron Sloet tot Oldhuis.

Vennootschap. — Mede-vennoot. — Directeur. — Ontbinding. — Gevraagde veroordeeling tot erkenning van handteekening.

Kunnen vennooten eener ontbondene fabriek den directeur bij rauactie, zonder ontbinding te vragen der tusschen hen en den directeur bestaande overeenkomst, verpligten tot delogement? — Neen.

S. Bleeker en E. Tinga, eischers, procureur Mr. M. van der Tuuk,

tegen

H. J. Köster, gedaagde, procureur Mr. A. H. Koning.

De Regtbank enz.,

Gehoord de voorlezing der namens partijen genomene conclusiën, alsmede de mondelinge toelichting daarvan;

Ten aanzien der daadzaken:

Overwegende, dat de eischers den ged. bij behoorlijk geregistreerd exploit van den deurwaarder B. de Haan, te Zuidbroek, van den 29 Nov. 1872, in regten hebben geroepen, ten einde zich te hooren veroordeelen tot erkenning zijner handteekening, geplaatst onder eene onderhandsche acte van den 1 Nov. 1871, en verder bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet, hooger beroep of cassatie, tot ontruiming en verlating der bij dagvaarding omschrevene behuizing en gronden binnen een door de Regtbank te bepalen korten termijn, met magtiging op eischers om, ingeval de ged. in gebreke mogt blijven binnen den gestelden termijn die goederen te ontruimen en te verlaten, hem die goederen te doen ontruimen en verlaten door eenen deurwaarder, bijgestaan door twee getuigen, door de Regtbank bij het in dezen te vellen vonnis te benoemen, met verdere veroordeeling van ged. tot vergoeding van kosten, schaden en interessen door des gedaagde's onregtmatig gebruik en bewoning eischeren veroorzaakt en in de kosten dezer procedure, en zulks op grond, dat de eischers zijn eigenaren van eene behuizing, met daarbij behoorende gronden, staande en gelegen te Uiterburen, gemeente Zuidbroek, kadastraal bekend sectie A, no. 803, 822 en 823, ten vrije woning en gebruik aan den ged., als directeur van de vennootschap Köster en Comp., voor zijne moeite en vlijt afgestaan, zoolang hij directeur van genoemde vennootschap was, blijkens onderhandsche acte dd. 1 Nov. 1871, behoorlijk geregistreerd, door den ged. mede verteekend; dat die vennootschap is ontbonden bij onderhandsche acte dd. 24 Febr. 1872, behoorlijk geregistreerd, welke acte overeenkomstig het voorschrift der wet is ingeschreven ter griffie van het Kantongeregt te Zuidbroek en bekend gemaakt door plaatsing van een uittreksel in de bij de wet aangewezen nieuwspapieren, en welke acte van ontbinding aan den ged. is beteekend bij deurwaarders-exploit van den 2 Maart 1872; dat dien ten gevolge des gedaagdes betrekking van directeur van gemelde vennootschap is vervallen en hij dus geen regt meer heeft gemelde woning en gronden te gebruiken en verpligt is dezelve te verlaten en te ontruimen; dat ged. in gebreke blijft die gronden te verlaten en de behuizing bovenbedoeld te ontruimen, niettegenstaande hij daartoe door eischers is gesommeerd bij deurwaarders-exploit van den 9 Mei 1872; dat eischers door dat onregtmatig gebruik van bovengemelde behuizing en gronden door ged. schade is veroorzaakt;

O., dat na procureurstelling aan zijde des gedaagden door eischers is geconcludeerd overeenkomstig de dagvaarding;

O., dat daarna namens den ged. ter rolle bij conclusie is geantwoord, dat de Regtbank de eischers zal verklaren niet-ontvankelijk in hunnen eisch, althans hun dien zal ontzeggen *cum expensis*, en wel op grond, dat de vordering der eischers, in de eerste plaats, strekt tot erkenning door ged. van zijne handteekening, geplaatst onder eene acte van den 1 Nov. 1871, ter dagvaarding vermeld; dat, behalve dat die vordering, zoo als zij is geformuleerd, reeds uitgaat van de waarheid van hetgeen eischers erkend willen zien als waar, en dus in zooverre praejudiciabel is, — die vordering noch door eenig feit van zijde van ged., noch door eenige wetsbepaling, wordt geregtvaardigd en zeker nimmer kan worden gedaan, veelmin toegewezen, zonder productie van de behoorlijk gewaarmerkte acte, waarop gedaagdes handteekening gezegd wordt te staan, daar ged. toch kwalijk als de zijne kan erkennen eene handteekening, die eischers in portefeuille hebben en die zij als de handteekening des gedaagden beschouwen; dat geen regter iemand tot erkenning kan condemneren, maar op zijn best in een trouwens hier niet bestaand geval tot erkenning of ontkenning kan nopen; dat, wat de vordering tot délogement van ged. aangaat, deze steunt op het feit, dat ged. de behuizing en gronden, ter dagvaarding vermeld, slechts zou mogen gebruiken zoolang hij directeur der vennootschap Köster en Comp. was; dat die vennootschap den 24 Febr. 1872 is ontbonden en dat dien ten gevolge, dat is ten gevolge van die ontbinding, des gedaagden betrekking van directeur vervallen is en hij dus geen regt meer heeft gemelde woning en gronden te gebruiken; dat die feiten en beschouwingen, en veel meer nog het tusschen deze met behulp van «dien ten gevolge's» en «derhalve's» gelegd verband, zijn onjuist; dat de bedoelde vennootschap gezegd wordt ontbonden te zijn en dit in zooverre waar is, dat de beide eischers, niettegenstaande de vennootschap voor vijftien jaren was aangegaan, reeds na verloop van ruim vijftien weken haar als ontbonden hebben geproclameerd, doch die ontbinding niet zonder medewerking van ged., als partij in het contract en alsmede opgenomen in de vennootschap, kan geschieden en dus tegenover ged. niet geldt; dat zoo die door eischers onderling bestaande ontbinding tegenover ged. het karakter heeft van eene opzage, die opzage is in strijd met den inhoud van het contract, en ged. als partij in het contract, dat voor vijftien jaren gesloten was, en als participant in de voordeelen der zaak, zich dus zulk eene opzage, die bovendien in zich zelve ontijdig is, niet behoeft te laten welgevallen; dat zoo de ontbinding der vennootschap werkelijk regtsgeldig, zonder medewerking van ged. en zonder dat ged. daartegen kan opkomen, tusschen eischers tot stand kon komen, omdat ged. niet zou zijn opgenomen in de vennootschap, des neen, dan toch het met ged. gesloten contract, nopens zijne betrekking tot die vennootschap, en waarvan ged. de juridieke qualificatie voor 'shands in het midden kan laten, in ieder geval nog tegenover ged. had moeten zijn ontbonden, vóórdat men dezen uit huis en hof kan wegjagen en eene vordering tot ontbinding, waarvoor ged. trouwens geen reden hoegenaamd zou weten, niet ingesteld, veelmin toegewezen is, en ook nu nog niet aan den eisch tot délogement is geaccrocheerd; dat zelfs dan, als zoodanige vordering ingesteld en toegewezen ware, of nu nog, *simul acsimul*, met de vordering tot délogement, ter cognitie van den regter gebragt ware, ja zelfs bijaldien noch die vordering, noch hare toewijzing noodig ware, des neen, nog eens! dan toch de vordering tot délogement vergezeld had moeten gaan van een aanbod en althans voor het minst van eene bereidverklaring tot betaling van al datgeen, waarop ged. volgens het contract van vennootschap bij ontbinding aanspraak mag maken, te weten indemnisatie niet slechts voor gedupeerde verwachtingen van winst, maar ook voor frustratoire zijnentwege gedane opofferingen en betaling van hetgeen hem bij ontbinding der vennootschap was toegezegd; dat dus de houding van eischers met wet, regt, billijkheid en kortom met de *ars boni ac aequi* in vierkanten strijd is, daar zij eenen vennoot, of, zoo al geen vennoot, dan toch eenen met die vennootschap in de naauwste betrekking geplaatsten directeur, zonder eene ontbinding van de met hem geslotene, hoe dan ook te qualificeren overeenkomst, en zonder indemnisatie en betaling of zelfs presentatie daarvan, ja zonder bereidverklaring daartoe, eenvoudig uit huis en erf willen weggejaagd zien, en dat op kort termijn, nadat zij negen maanden hebben getemporiseerd, en dan nog wel bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, waarvoor zeker in deze zoo delicate materie geen regt of reden kan worden aangevoerd en dan ook niet in het libel is bijgebragt, weshalve deze eisch, die de strekking heeft om der eischeren willekeurige handelingen door een regterlijk vonnis gehomologeerd te krijgen, als ongegrond moet worden afgewezen;

O., dat hierop door den procureur der eischers in het geding is gebragt de originele acte van den 1 Nov. 1871, behoorlijk geregistreerd, met sommatie aan de partij om zijne daaronder staande handteekening te erkennen of ontkennen, bij gebreke waarvan deze zal zijn erkend;

O., dat bij declaratoir door den ged. op deze sommatie is geconcludeerd, dat de Regtbank de eischers verklare niet-ontvankelijk in hunne sommatie tot erkenning of ontkenning der handteekening, met voorbijgang der daaraan toegevoegde comminatoire clausule, op de gronden in de bij dit vonnis behoorende conclusie of declaratoir vermeld;

In regten:

O. dat in de eerste plaats behoort te worden beslist, of de eischers zijn ontvankelijk in hunne tot den ged. gerigte sommatie tot erkenning of ontkenning zijner handteekening, voorkomende onder de bij die sommatie in het geding gebragte onderhandsche acte, dd. 1 Nov. 1871;

O., dat door deze incidentele vordering geen enkel practisch belang ter beslissing van een der partijen verdeeld houdend geschil wordt bereikt, vooreerst, omdat uit des gedaagden primaire conclusie is gebleken, dat hij die tusschen partijen opgerigte onderhandsche acte niet alleen niet ontkent, maar zich bij zijne middelen van tegenspraak zelfs daarop beroept, waarom er voor het uitbrengen dier sommatie niet de minste aanleiding en ook volstrekt geen belang voor de eischers bestond, terwijl, ten anderen, die vordering in vollen strijd is met den vooruitgestelden eisch, en tusschen eene hoofdvordering en incidentele vordering toch verband en harmonie moet bestaan, omdat deze toch in ieder geval strekt tot veroordeeling van den ged. tot erkenning der handteekening en er voor dezen alzoo niet de minste aanleiding en belang bestaat om op de sommatie te antwoorden, daar eene ontkenning hem toch niet zoude baten, waarom ook eene ver-

oordeeling van den ged. tot erkenning of ontkenning zou zijn frustratoir en eischers alzoo in die incidentele vordering zijn niet-ontvankelijk;

O. dat, ofschoon dit incident afzonderlijk afgescheiden van de hoofdzaak had behooren te zijn behandeld en beslist, de Regtbank, nu partijen zelve bij hunne pleidooijen de zaak mede volledig ten principale hebben bepleit, geen reden heeft om ook thans niet op de hoofdzaak te beslissen en regt te doen;

O. dienaangaande, dat, vooreerst, een punt van onderzoek behoort uit te maken de vraag, of de eischers zijn ontvankelijk in hunnen vooropgestelden eisch tot veroordeeling van den ged. tot erkenning zijner handteekening, staande onder meergemelde onderhandsche acte;

O., dat deze vordering, in de eerste plaats, op het tijdstip, waarop zij wordt ingesteld, noch door gedaagdes judiciële houding, noch door de feiten, werd geregtvaardigd en op dat oogenblik daarvoor niet de minste aanleiding bestond, omdat ged. zich nog niet had uitgelaten over gemelde acte en zich daarover ook nog niet kon uitlaten, omdat die acte niet was in het geding en het zelfs niet bleek, dat eischers zich van dat stuk wilden bedienen, maar dat deze eisch ook is in strijd met de wet en daarenboven, zoo als hij is geformuleerd, voor toewijzing onvatbaar, daar toch, vooreerst, niemand tot een bepaald feit kan worden gedwongen, en er eerst dan aanleiding voor zoodanigen eisch zou bestaan, wanneer, nadat de gelibelleerde acte in het geding was gebragt, eischers hadden verklaard zich daarvan te willen bedienen, maar dan niet in den vorm, zoo als hij is geformuleerd, maar tot erkenning of ontkenning, met eisch, dat, bij gebreke daaraan te voldoen, de handteekening voor erkend zou worden gehouden;

O., dat deze vooropgestelde vordering alzoo niet alleen is praematuur, maar ook in strijd met de wet en informeel, waarom ook hierin eischers niet-ontvankelijk behooren te worden verklaard;

O., dat de ged. den eisch tot ontruiming zelf heeft bestreden, vooreerst op grond, dat de vennootschap, waarin hij met een beroep op de onderhandsche acte van 1 Nov. 1871 beweert mede-vennoot te zijn, en door welk beroep hij dus *rebus ipsis et factis* die acte erkent, zonder zijne medewerking niet kan worden ontbonden en dus nog bestaat;

O. evenwel, dat dit middel van tegenspraak wordt weêrsproken door den inhoud der acte zelve, waarin alleen de beide eischers voorkomen als de eenige vennooten, waarin steeds wordt gesproken van de beide vennooten, en waarin het maatschappelijk kapitaal ook slechts door de beide vennooten wordt bijeengebragt en het verlies alleen door die beide vennooten wordt gedragen;

O., dat, wel is waar, in die acte, omdat daarin, te gelijk met het contract van vennootschap tusschen de vennooten opgerigt, mede is gesloten de tusschen eischers en ged., als directeur, bestaande overeenkomst, ook worden omschreven de regten van den ged. en hoe uitgebreid die ook mogen zijn, zoo met het oog op een aandeel in de winst, als op de eventueel te verdeelen reservekas, die voordeelen den ged. evenwel niet worden toegekend als vennoot, maar als directeur, terwijl in die acte de positie van den directeur tegenover de vennooten duidelijk is omschreven en uit die omschrijving van de regten en pligten van den directeur genoegzaam de bedoeling valt op te maken van partijen, dat zij bij het oprigten der vennootschap den ged. niet als vennoot, maar als directeur hebben willen beschouwen, terwijl ook bovendien de omstandigheid, dat de ged. niet verpligt is tot het mededragen der verliezen, genoegzaam alle denkbeeld, om den directeur te beschouwen als mede-vennoot, uitsluit;

O., dat de ged. verder de bevoegdheid der eischers betwist, om hem, al kan hij ook niet als mede-vennoot worden aangemerkt, zonder ontbinding der tusschen partijen bestaande overeenkomst te vragen, bij rauactie te verpligten tot délogement, welk middel eischers pogen te weêrleggen, door er zich op te beroepen, dat de regtsverhouding van ged. tot hen is geene andere dan die van meester en werk- of dienstbode;

O. echter, dat de regtsbetrekking tusschen eischers en ged., uit het tusschen deze partijen bij het oprigten der vennootschap mede gesloten contract geboren, waarbij de ged. zich verpligt als directeur te voeren de gestie der vennootschap, de vennooten in te wijden in alle tot het bedrijf behoorende geheimen, al zijn kennis, ijver, vlijt en tijd voor de vennootschap aan te wenden, zich te onthouden van elken handel, hetzij voor zich zelf, hetzij in commissie, eenigzins maar tot het vak der vennootschap in betrekking staande, voor alle welke verpligtingen en onthouding de vennooten hem hunnerzijds de zoo groote bij de acte omschreven voordeelen toekennen, — ieder denkbeeld van een *in casu* bestaanden regtsband tusschen meester en dienstbode of werkman uitsluit;

O. immers, dat de wetgever bij de artt. 1637, 1638 en 1639 B. W., handelende over de huur van dienstboden en werklieden, en met het oog op de ondergeschiktheid dier personen tot hunne meesters, en in aanmerking genomen de nederige en geringe diensten bij die afdeeling bedoeld, van het gemeene regt is afgeweken en, ter voorkoming van langdurige en voor de meesters lastige regtsgedingen, eene unilaterale verbreking eener wederzijdsche overeenkomst, in afwijking van het algemeen regtsbeginsel, dat geen contract door een der partijen willekeurig kan worden verbroken, heeft toegelaten, maar dan uit den aard der zaak die bepalingen dan ook zijn van zeer strikte interpretatie en niet mogen worden uitgebreid, terwijl bovendien ook de uitdrukking »dienstboden en werklieden« niet gedoogt om den ged., wiens werkkring als directeur in de vorige overweging is omschreven, te rangschikken onder gezegde klasse van dienstbaren;

O. nu, dat, volgens de tusschen partijen bestaande overeenkomst, de ged. als directeur was aangesteld voor den tijd van vijftien jaren, en hoezeer ook de eischers, blijkens art. 5 der onderhandsche acte, op eene vroegere ontbinding der vennootschap waren bedacht geweest, in dit cas van tusschentijdsche ontbinding zij evenwel als verpligting hebben op zich genomen den ged., voor zijne teleurgestelde verwachting en het ophouden zijner functie als directeur, te betalen als vergoeding eene somma van *f* 3000, en het tusschen partijen vaststaat, dat eischers in het nakomen dezer verpligting zijn te kort geschoten;

O., dat, al moge nu de vennootschap door de beide vennooten zijn ontbonden, waartoe zij zeer zeker bevoegd waren, en de eischers al geen vennooten meer zijn, hierdoor, zonder dat zij bij die ontbinding hunne verpligtingen tegenover den ged. zijn nagekomen, het tusschen hen en den ged. als directeur gesloten contract niet ophoudt te bestaan, omdat de eischers, door op te houden vennooten te zijn en zich zoo doende van die qualiteit te ontdoen, zich niet tevens van hunne civielregtelijke verpligtingen, bij het contract tegenover den directeur op zich genomen, kunnen ontheffen, maar dat deze verpligtingen hen, ook zonder dat zij meer vennooten zijn, blijven volgen, terwijl ook geen wederkeerig contract, waarin altijd de ontbindende voorwaarde verondersteld wordt plaats te grijpen, indien een der partijen niet aan hare verpligting voldoet, hoezeer ook de oorzaak tot het voortbestaan moge hebben opgehouden, zonder regterlijke uitspraak van regtswege is ontbonden;

O. bovendien, dat uit het niet twijfelachtig zijn van het bestaan van het geval, voorzien bij art. 5 der acte, en van het bestaan der verpligting aan zijde der eischers tot betaling van misschien *f* 3000 aan den ged., zeer zeker volgt het nog voortbestaan van het tusschen partijen gesloten contract, omdat toen de bevoegdheid van den ged., om de eischers tot de vervulling dezer verpligting in regten te noodzaken, voortvloeit uit en zich moet gronden op die overeenkomst en bij het niet meer bestaan van dit contract, ook deze bevoegdheid voor den ged. zoude zijn verloren gegaan;

O., dat eischers alzoo, door bij rauactie de ontruiming te vorderen, mede in hunne hoofdvordering zijn niet-ontvankelijk;

O., dat ten laatste eischers nog hebben beweerd, dat bij een vroeger door deze Regtbank tusschen dezelfde partijen gewezen vonnis, zelf was uitgemaakt, dat de ged. had opgehouden directeur te zijn, en zich op het gezag van dit vonnis, hetwelk inmiddels in kracht van gewijsde is gegaan, hebben beroepen;

O. echter, dat om het gezag van een regterlijk gewijsde te kunnen inroepen wordt vereischt, dat de zaak, welke gevorderd wordt, dezelfde zij, en dat zulks *in casu* niet het geval is, omdat thans wordt gevraagd de ontruiming door den ged. van de woning en erf, terwijl in het vroegere geding werd gevorderd de benoeming van een scheidsman, en ook dit beroep den eischers alzoo niet kan baten;

Gezien de artt. 1 en 16 volg. W. K., 1655 volg., 1585, 1637, 1638, 1639, 1302, 1303, 1911 volg. en 1954 B. W., art. 56 B. R.; Regt doende enz.,

Verklaart de eischers niet-ontvankelijk in hunne bij sommatie ingestelde incidentele vordering tot erkenning of ontkenning door ged. van de handteekening, geplaatst onder de onderhandsche acte dd. 1 Nov. 1871, met daaraan verbonden clausule;

Verklaart de eischers mede niet-ontvankelijk in hunnen bij dagvaarding vooropgestelden eisch tot veroordeeling van den ged. tot erkenning zijner handteekening onder gemelde acte voorkomende, en

Verklaart ten laatste die eischers niet-ontvankelijk in hunne tegen den ged. ingestelde vordering tot ontruiming der woning en gronden, bij dagvaarding met wijderen eisch omschreven;

Veroordeelt die eischers in de kosten van het geding.

HOOGE RAAD. — **Kamer van Strafzaken.**

Zitting van Maandag, 27 April.

Voorzitter, Mr. J. D. W. Pape.

I. Uitspraak gedaan in zake:

1°. den ambtenaar van het Openb. Min. bij het Kantongeregt te Axel, tegen beschikkingen in zake Masselier en J. Verschueren. De beschikkingen *vernietigd* en de magtigingen van den ambtenaar van het Openb. Min. *geldig verklaard.*

2°. den minister van Finantiën, tegen een vonnis der Regtbank te Appingedam, in zake H. W. Veldman. Het vonnis *vernietigd* en de zaak *verwezen* naar het Hof in Groningen.

3°. G. Groote *c. s.*, tegen een arrest van het Hof in Gelderland. *Verworpen.*

4°. J. C. Verbruggen, tegen een arrest van het Hof in Noordbrabant. Het arrest *vernietigd* en de zaak *verwezen* naar het Hof in Gelderland.

5°. W. Biesterbosch, tegen een arrest van het Hof in Overijssel. Het arrest *vernietigd*, voor zooveel de opgelegde subsidiaire gevangenisstraf betreft, zijnde niet bevolen dat deze straf, even als de hoofdstraf, zal worden ondergaan in eenzame opsluiting, en den req. *alsnog eenzame subsidiaire gevangenisstraf opgelegd.*

II. Behandeld het beroep van:

1°. L. van der Mey, tegen een vonnis der Regtbank te Haarlem. Rapp., raadsh. Jolles. Gepleit Mr. B. M. Vlielander Hein. Conclusie bepaald op 4 Mei.

2°. den proc.-gen. bij het Hof in Drenthe, tegen een arrest in zake L. Winters en J. Mepschen. Rapp., raadsh. Heemskerk. Adv.-gen. Polis concludeert tot verwerping. Uitspraak 18 Mei.

BENOEMINGEN, VERKIEZINGEN ENZ.

Bij Z. M. besluit van den 23 dezer, n°. 12, is benoemd tot griffier der Arrond.-Regtbank te Breda, Mr. A. Reigersman, thans subst.-griffier bij die Regtbank.

BERIGTEN.

's Gravenhage, den 27 April.

Frankrijk heeft eene vrouw verloren, wier leven, even als dat van den onlangs overleden de Metz, stichter van Mettray, gewijd was aan het teregtbrengen en opleiden van verwaarloosde kinderen. Mevrouw Lechevalier — dit is de hooggeschatte vrouw, die, in 72-jarigen ouderdom, overleden is in de door haar, ter bereiking van het bovengenoemde oogmerk, opgerigte en bestuurde inrigting in het vermaarde voormalige Carmeliterklooster, waarin de Hertogin de Lavallière den sluijer aannam — trok zich reeds sedert een aantal jaren het lot aan van jeugdige vrouwelijke veroordeelden. Zij had een ruim aandeel in de oprigting van het Genootschap voor verwaarloosde meisjes, waarvan men het denkbeeld aan mevrouw de Lamartine te danken heeft gehad. In 1844 werd zij tot inspectrice der strafgestichten voor vrouwen benoemd, eene voor haar gecreëerde betrekking, waarin zij veelzijdig nut stichtte. In 1848 werd haar van Regeringswege de taak opgedragen, lokalen voor vrouwen uit den arbeidenden stand in te rigten, waar zij arbeid en verdienste konden vinden. Eenige jaren later werd onder hare leiding de inrigting voor ontslagen jeugdige vrouwelijke veroordeelden opgerigt, waarin zij thans is overleden. Zij bepaalde zich echter niet bij het bestuur van dit nuttige gesticht, maar strekte hare zorgen ook uit tot de Parijsche godshuizen van allerlei aard, tot die voor bedaagden zoowel als tot die voor weezen en andere kinderen. »De naam van mevr. Lechevalier — zegt het *Journal Officiel* aan het slot van het artikel, dat dit orgaan aan het overlijden van deze weldoenster wijdt — zal voortaan genoemd kunnen worden naast die van Fry, Nightingale, Meredith, Lamartine en van zoovele andere edele vrouwen, die het niet beneden zich achtten om verdoolden en ongelukkigen, die over het algemeen geheel andere gevoelens dan meêwarigheid opwekken, tot in de allerlaagste sferen der maatschappij te gaan opzoeken en teregt te brengen.«

— Men schrijft uit Suriname, 2 April:

De Koloniale Staten hebben een adres van gelukwensching aan Z. M. dén Koning aangenomen, bij gelegenheid van het aanstaande Krooningsfeest.

De proc.-gen. Mr. R. Twiss heeft, uit hoofde van zijn ophanden vertrek naar Nederland, gister afscheid genomen van het corps maréchaussée en dat der inlandsche politie-beambten.

Mr. W. A. van Emden is gequalificeerd om tijdelijk als auditeur-militair te fungeren.

Ned.-Indië. — Het aantal strafzaken neemt van jaar tot jaar in Nederlandsch-Indië toe. Van waar dit verschijnsel?

Ten bewijze hiervan vestige men, zegt het *Indisch Weekblad v. h. Regt*, het oog op onderstaande opgave der door het Hoog Militair Geregtshof in de laatste jaren behandelde militaire straf-processen. In tien jaren is het aantal daarvan verdubbeld.

Door het Hoog Militair Geregtshof van Ned.-Indië zijn behandeld:

Jaar.	Arresten.	Sententiën.	Door de hoofd. v. gewest. bestuur.	Door den krijgsr. te velde.	Totaal.	
1864	188	119	92	37	436	
1865	135	152	109	14	410	
1866	224	253	107	69	653	
1867	262	325	47	5	639	
1868	240	232	—	—	472	
1869	264	236	—	—	500	
1870	287	343	—	—	630	Hieronder 104 reclame zaken.
1871	331	452	—	—	783	» 131
1872	391	450	—	—	841	» 153
1873	431	464	—	—	895	» 210

Frankrijk. — De Staatsraad houdt zich bezig met het opstellen van eene wetsvoordragt betreffende de faillissementen. Zoo men weet hebben sedert lang vele kamers van koophandel den wensch uitgedrukt tot het wijzigen van de bestaande wet op de faillieten, wier gebreken algemeen worden erkend.

REGTSGELEERDE UITGAVEN.

FRANSCHE LITERATUUR.

Bedarride, J., Commentaire de la Loi du 14 Juin 1865 sur les Chèques, 1 vol. in 8°. Paris, A. Durand et Pedone-Lauriel.

Corunlier, E. de, Du droit de tester, 3e éd., 453 p. Orléans, Herhuson.

De la Collatio en dr. rom. et du Rapport en dr. franç. Thèse, par J. E. Vraine. In 8°., 168 p. Paris, Pichon.

Delmas, Ch., Du mariage et du contrat de mariage. In 8°., 129 p. Albi, Desrue.

L'Usure, sa définition, par Ch. Marin-Durbel, 1 vol. Paris, A. Eudes.

ADVERTENTIEN.

Bij GEBR. BELINFANTE, te *'s Hage*, ziet het licht:

THEMIS,

REGTSKUNDIG TIJDSCHRIFT,

ONDER REDACTIE VAN

Mr. Dav. H. Levyssohn Norman, Mr. A. de Pinto, Mr. Gijsb. M. van der Linden, Jhr. Mr. J. de Witte van Citters en Mr. J. Kappeyne van de Coppello.

XXXIVste DEEL. — Derde Verzam. — 4de Jaarg.

N°. **1.** — Maart **1874.**

Inhoud:

STELLIG REGT (NEDERLANDSCH).

Burgerlijk regt en Regtsvordering. — *De artikelen* 501 *en* 502 *van het Burgerlijk Wetboek, in verband met den invloed der krankzinnigheid op de bekwaamheid om te handelen*, door Mr. W. F. Frijlinck, Advokaat te Lith.

De leer van het verstek volgens de artikelen 76 *en* 77 *van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering*, door Mr. D. Binger, Advokaat te Amsterdam.

Koophandelsregt. — *Buitenlandsche en Binnenlandsche Scheepvaart. — Zee- en binnenschepen. — Artt.* 748 *en* 749 *W. v. K.*, door Mr. J. G. A. Faber, Advokaat te Amsterdam,

BOEKBEOORDEELINGEN EN VERSLAGEN.

Nederlandsche literatuur.

De Regtspraak van den Hoogen Raad, door Mr. D. Léon, Tweede deel, 2e en 3e aflevering, 3e en 4e gedeelte. Burgerlijk Wetboek, boek III en IV. *Tweede druk, herzien en bijgewerkt* door Mr. C. Asser, 's Hage 1873; — door Mr. Dav. H. Levysohn Norman, Advokaat te 's Gravenhage.

Nederlandsche Pasicrisie, door Mr. Eugène van Oppen, Procureur en Regter-plaatsvervanger, en Mr. L. van Oppen, Advokaat en plaatsvervangend Kantonregter, beiden te Maastricht; Gulpen 1871—1874; — door Mr. A. P. Th. Eyssell, Advokaat te 's Gravenhage.

Internationale Arbitrage. — Uit het Italiaansch, met een voorwoord van J. P. Bredius, lid van de Tweede Kamer der Stat.-Gen.; Dordrecht 1874; — door Mr. J. A. Jolles, lid v. d. Hoogen Raad der Nederlanden.

Academische literatuur.

W. M. Reepmaker, — *Over de verbindbaarheid der chertepartij voor den cognoscementhouder:* Leiden 1873; — door Mr. J. G. Kist, lid van den Hoogen Raad der Nederlanden.

BERIGTEN VAN GEMENGDEN AARD.

Ontwerp van wet tot afzonderlijke opsluiting der gevangenen enz.

REGTSGELEERDE BIBLIOGRAPHIE.

Snelpersdruk en Uitgave van GEBROEDERS BELINFANTE, te 's Gravenhage.